

FOTO: Michael Lima Sjöström

Skogsren i Slottsskogens djurpark

DJURPARKER – En lärmiljö

”Vad äter de?”, ”Är den glad?”, ”Oj, vad mycket bajs!”, ”Har den ingen pappa?”, ”Är de farliga?”, ”Vad len den är!” Barns tankar och frågor om djur är vanligtvis många. Djur är därför ett tacksamt tema i många olika undervisningssammanhang. Ett sätt att komma närmare olika djur är att besöka en djurpark, i verkligheten eller digitalt.

Se Året runt i naturen i det centrala innehållet i biologi för åk 1–3 och *Natur och miljö* för åk 4–6 och åk 7–9 för fler exempel på vad som kan passa att ta upp i samband med ett djurparksbesök.

TEXT: Svenska djurparksföreningens arbetsgrupp för forskning och utbildning genom dess samordnare Linda Thelin, zoolog vid Slottsskogens djurpark i Göteborg, linda.thelin@ponf.goteborg.se

Många skolor väljer att besöka djurparker och flera deltar också i de skolprogram som parkerna erbjuder, ofta med tydlig koppling till det centrala innehållet i biologi. Djurparker ger bland annat elever möjlighet att lära sig om närings-

kedjor genom att se vad djur äter eller uppleva hur djurs utseende varierar med årstider.

Upplevelsebaserad undervisning, eller utomhuspedagogik, i sig har även en rad positiva effekter på

inläring (se artiklarna på sidorna 8–11). Dessutom kan viktiga förmågor tränas i kontakten med djur.

– När barn möter djur väcks deras engagemang. De tycker, tänker, vill berätta och vill lära mer. Att välja djur som tema kan därför fungera väl för att träna förmågor som att lyssna, framföra egna tankar, göra överväganden och argumentera, säger Erik Johansson, enhetschef utbildning på Borås djurpark.

Engagemang för hållbar utveckling

Den lärmiljö som djurparker erbjuder ger inte bara goda möjligheter till lustfylld kunskapssökning och träning av förmågor, utan även upplevelser som kan lägga grunden för ökat värnande om den biologiska mångfalden och miljön.

– När eleverna har ett djur framför sig och får uppleva det med flera sinnen blir både informationen om djuret och de hot som arten står inför lättare att ta in. Då kan det också passa att tillsammans med eleverna fundera på hur egna val kan främja hållbar utveckling, säger Ida Fischer, utbildnings- och forskningsansvarig på Furuvik.

Forskning inom miljöpsykologi visar tydligt att kunskap inte är tillräckligt för att initiera miljöfrämjande handlingar. Istället är det individens egen upplevelse av, och koppling till, en art eller naturen som är den mest avgörande faktorn för personens val.

SVENSKA DJURPARKS- FÖRENINGEN

Svenska djurparks övergripande syfte är att främja biologisk mångfald. Reglerat utifrån Artskyddsförordningen sker detta genom utbildning, praktiskt bevarandearbete, forskning och informationsdelning. Totalt 22 djurparker, akvarier och tropikhus i Sverige, Norge och Finland är medlemmar i Svenska djurparksföreningen. De som erbjuder digitala lektioner under 2023 i skrivande stund är Parken Zoo, Furuvik, Skansen och Dyreparken i Kristiansand i Norge.

Statistik från Svenska djurparksföreningen visar att över 60 000 elever per år deltar i bokade skolprogram hos någon av medlemsparkerna och över 200 000 elever per år besöker en djurpark tillsammans med sin lärare.

– I praktiken kan det handla om att du väljer bort den icke miljöcertifierade palmoljan i affären för att du minns den mäktiga orangutangen eller att du skippar att slänga skräp på marken när du vet att det kan hamna i magen på en säl och orsaka lidande. Skolan är en av de aktörer i samhället som har en tydligt utpekad roll när det kommer till barns kunskap och medvetenhet om vilka förändringar som behövs för en hållbar framtid. Vill skolan också bidra till individens konkreta agerande så talar mycket för att eleverna behöver uppleva djur och natur i större utsträckning än de gör idag, säger Linda Thelin, zoolog vid Slottsskogens djurpark i Göteborg.

När djurparken kommer till skolan

Alla skolor, klasser och elever har inte möjlighet att ta sig till en djurpark. Men flera av Svenska djurparksförningens medlemmar erbjuder digital undervisning i olika teman för elever från förskoleklass till gymnasiet – ett koncept som utvecklades under pandemin och blivit mycket uppskattat.

– Jag har träffat skolklasser från norr till söder och bara förra året träffade vi nästan 400 grupper. Engagemanget kring djuren är stort trots att mötet

sker via en storbild i klassrummet, säger pedagogen Amanda Farfan Gonzales, som arbetar på Skansen.

Upplägget för en digital lektion skiljer sig åt beroende på tema, längd på lektionen och ålder på eleverna men vanligtvis får eleverna möta några av parkens djur och både svara på och ställa frågor.

– Jag gör kopplingar till de olika årstiderna och berättar till exempel att algarna faktiskt tappar hornen varje år när brunstsäsongen är över. Då passar vi på att kika på olika horn som finns med som rekvisita, fortsätter Amanda Farfan Gonzales.

Beroende på de ekonomiska förutsättningarna för olika parker erbjuds en del digitala lektioner gratis medan andra kostar, ofta omkring 700 kronor. Utöver digitala pedagogledda lektioner har många djurparker webbplatser med fakta, filmer och bilder som lärare kan ha användning av i sin undervisning – kanske speciellt före eller efter ett besök eller en digital lektion. Vissa av Svenska djurparksförningens medlemmar erbjuder också en mer interaktiv webbplats. Till exempel har Universeum skapat en stor interaktiv plattform med bland annat uppdrag, spel och filmer och Baltic Sea Science Center på Skansen har en interaktiv lärportal om Östersjön för gymnasieelever.

Lärare berättar

Elever på Forssjö skola fick digitalt besök av en zoolog från Skansen.

TEXT: Sara Fredriksson och Lena Svensson, Forssjö skola i Katrineholms kommun, sara.fredriksson2@katrineholm.se

Under vårterminen 2022 fick vi i uppdrag att samarbeta över klassgränserna och detta sammanföll med ett erbjudande från Skansen om att få delta på digitala lektioner och därefter göra ett fysiskt besök på Skansen. Det var ju klart att vi nappade! Så under tolv fredagsmornar samlade vi förskoleklassen och årskurs 1 (46 elever och 3–4 pedagoger) framför smartboarden, på golvet och vid bänkar. Där fick vi träffa Martin Hammarsten, zoolog på Skansen, digitalt. För varje tillfälle hade han valt ut ett djur som han visade och berättade om i cirka 30 minuter och efter det fick eleverna möjlighet att ställa frågor. Och det vill vi lova att de gjorde! Den tålmodige Martin svarade på alla möjliga funderingar.

Efter varje digital lektion delades eleverna in i smågrupper (2–3 per grupp) och fick skriva en faktatext om djuret på en lpad. Därefter fick var och en rita en bild på djuret. Varje elev skapade ett eget häfte med de totalt tolv djuren. Hela projektet avslutades med ett besök på Skansen där vi fick träffa Martin live och fick en privat guidad visning som var mycket uppskattad.

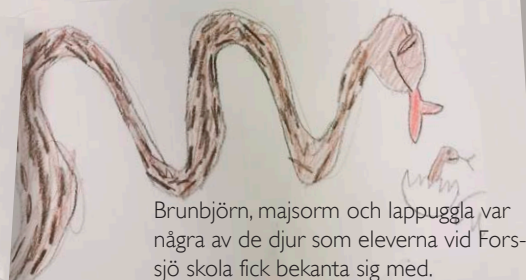
Sara Fredriksson

Lena Svensson

FOTO: privat (båda porträttbilderna)

Läs gärna Elin Westlunds avhandling *Drawing Science* (Uppsala universitet, 2022).

Brunbjörn, majsorm och lappuggla var några av de djur som eleverna vid Forssjö skola fick bekanta sig med.

FOTO: Sara Fredriksson (alla teckningar)

